

روش‌های تدبر سوره‌های مکی

روش‌های تدبر در قرآن جلد ششم

(توضیحات کامل)

www.QuranAhlebayt.ir

روش‌های تدبر در قرآن جلد ششم- روش‌های تدبر سوره‌های مکی

سوره‌های مکی، سوره‌هایی با مضامین بنیادی و پایه‌ای هستند که زندگی فردی و اجتماعی را به داشتن نظامی استوار و ساختاری منظم با ولایت رسول و امام برای رسیدن به امت واحد تشویق می‌کنند. مطالعه سوره‌های مکی با هم، به فرد و جامعه کمک می‌کند تا بتوانند زیرساخت‌های اعتقادی و اجتماعی لازم برای رشد و دریافت نور را به دست آورده و بر اساس آن راه‌های رسیدن به وحدت در مسیر حق را بیاموزند. در این راستا لازم است پیرامون غرض‌دار بودن مجموعه‌ای سوره‌ها، شیوه‌هایی را تجربه کنیم که در این صورت می‌توان به مطالعه ساختاری در بررسی موضوعات قرآنی دست یافت.

مقدمه

در کتاب روش‌های تدبر سوره‌های مکی، به نحوه پوشش دهی آیات کلام الله مجید برای فهم حقایق قرآنی اشاره شد. در ادامه روش‌های تدبر قرآن به قرآن می‌خواهیم تدبر بین سوره‌ای را مد نظر قرار دهیم.

همان طور که هر سوره‌ای غرضی از غرض‌های هدایتی انسان را بر عهده دارد، سوره‌های قرآن نیز در ارتباط با یکدیگر غرض‌های هدایتی ویژه‌ای را افاده می‌کنند. غرضی که میان سوره‌ها قابل نتیجه‌گیری است، با غرض هدایتی هر سوره متفاوت است.

به این ترتیب سوره‌های قرآن در عین استقلالی که از هم دارند، (در راستای هدایت زندگی انسان و زنده کردن او به حیات طیبه) در ارتباط با هم نیز اهداف و غایات جدیدی را پیش‌روی انسان می‌نهند و از این روست که تدبر بین سوره‌ای در ادامه مجموعه روش‌های تدبر قرآن به قرآن ارائه می‌شود.

همانطور که تدبر در سوره‌ها، منجر به کشف حقایق بسیاری می‌شود، تدبر بین سوره‌ای نیز می‌تواند حقایق فراوان دیگری را، برای ما واضح نماید. در ضمن، هر سوره‌ای با تفصیلی کردن حقایق اجمالی

روش‌های تدبر سوره‌های مکی

روش‌های تدبر در قرآن جلد ششم

(توضیحات کامل)

www.QuranAhlebayt.ir

سوره دیگر، به تفسیر همدیگر یاری نموده و ما را در فهم مفاهیم هر یک مساعدت می‌کنند. همچنین کشف رابطه بین سوره‌ها، ما را به سمت فهم وحدت کلی قرآن و دست‌یابی به عرف آن، راهنمایی می‌کند. دانستن این موضوع از لوازم و آثار انس مداوم با قرآن در دنیا و آخرت است.

به این ترتیب منظور از تدبر بین سوره‌ای اینست که بعد از آنکه هر یک از سوره‌ها در جهت نزدیک شدن به غرض آن به صورت مستقل مطالعه شد، به وسیله مطالعه و مقایسه بین سوره‌ها به غرضی مشترک در مجموع این سوره‌ها دست یابیم.

تدبر بین سوره‌ای

زمانی می‌توانیم از حصول تدبر بین سوره‌ای یقین حاصل کنیم که با ارائه معنای مشترکی میان سوره‌های در نظر گرفته شده، نقش هر یک از این سوره‌ها در ارائه این معنا و جایگاه سوره مذکور در تبیین آن حقیقت را مشخص کنیم.

۱. انتخاب سوره‌ها

اولین شرط در انتخاب سوره‌ها مبتنی است بر فضا و پس‌زمینه مشترکی که این سوره‌ها با یکدیگر دارند. در کلی‌ترین حالت ممکن این فضا و پس‌زمینه در مکی بودن و مدنی بودن سوره‌هاست. در شهر مکه علیرغم سابقه‌ای که در آیین توحیدی ابراهیمی دارد، وجوه همه جانبه شرک بر فکر و عمل اکثریت مردم سایه افکنده است و از این رو نمادی از جاهلیت اولی به حساب می‌آید. مکه شهری است که خداوند آن را به سبب حرم الهی (کعبه) همواره امن قرار داده است و مردم آن را به این سبب از خوف و گرسنگی رهایی بخشیده است.

روش‌های تدبر سوره‌های مکی

روش‌های تدبر در قرآن جلد ششم

(توضیحات کامل)

www.QuranAhlebayt.ir

محوریت در سور مکی ابلاغ پیامبر اکرم درباره مردم و تبلیغ ایشان است. چنین امری صفت خاصی را بر اندازی بودن این سوره‌ها می‌افزاید. علاوه بر اینکه ایجاد تهیا و آمادگی‌های روحی و جمعی برای برقراری حکومت دینی (فضای مکی) از خصوصیات دیگر فضای مکی سوره‌هاست.

۲. مطالعه ابتدایی سوره‌ها

برای داشتن روند یکسان در مطالعه سوره‌هایی که برای تدبر بین سوره‌ای انتخاب شده‌اند، همه آنها را به یک شیوه مطالعه می‌کنیم. برای این کار تسلط بر شیوه‌هایی که می‌تواند تدبر سوره‌ای را برای ما فراهم آورد، ضروری است. این شیوه‌ها متنوع هستند اما به ما اجازه می‌دهند که با شناخت موضوع آیات و طبقه‌بندی آنها، بتوانیم به یک جمع‌بندی دست یافته و به غرض سوره نزدیک شویم. دلیل اتخاذ روند نسبتاً مشابه در مطالعه سوره‌ها برای این است که اولاً مقایسه میان سوره‌ها برای تدبر بین سوره‌ای راحت‌تر انجام شود و دوم آنکه چون در این کتاب، قصد بر ارائه روش‌های مختلف در تدبر سوره‌ای نداریم، روند واحد دقت و سرعت بیشتری را برای مطالعه سوره‌ها برایمان فراهم خواهد کرد. در سوره‌های الر، شیوه تفکیک موضوعی آیات را پی می‌گیریم. برای تشخیص موضوعی که می‌تواند همه آیات سوره را تفکیک کرده و در طبقه‌بندی خود جای دهد، از آیات ابتدایی این سوره‌ها استفاده می‌کنیم. یعنی با مطالعه آیات ابتدایی سوره و تعیین موضوعات آنها، طبقه‌بندی سوره را بر اساس موضوعات مذکور انجام می‌دهیم.

در سوره‌های طواسین، شیوه تفکیک موضوعی آیات را بر اساس ظاهر شدن علامت مخاطب بودن پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در آیات انجام می‌دهیم. و سپس متناسب با کلام مطرح شده (مانند داستان) آن را به صورت تفصیلی‌تر بررسی می‌کنیم.

روش‌های تدبر سوره‌های مکی

روش‌های تدبر در قرآن جلد ششم

(توضیحات کامل)

www.QuranAhlebayt.ir

سوره‌های حوامیم را هم بر اساس طبقه‌بندی ترتیبی و هم بر اساس طبقه‌بندی موضوعی مطالعه خواهیم کرد.

۳. مقایسه

به دست آوردن نقاط مشترک سوره‌ها و نیز مشخص کردن وجه تمایزی که این سوره‌ها بر اساس آن نقاط مشترک از هم دارند، حوزه دیگری از مراحل است که در تدبر بین سوره‌ای پی گرفته می‌شود.

۴. جمع بین سوره

ابتدا با یافتن قدر مشترک غرض‌هایی که در مطالعه مستقل هر یک از این سوره‌ها داشتیم، بیانی از غرض مشترک میان این سوره‌ها را ارائه می‌دهیم.

اکنون لازم است یک مطالعه جمعی میان این سوره‌ها داشته باشیم. بنابراین با اتخاذ یک نوع طبقه‌بندی خاص و اعمال آن در همه سوره‌های مورد نظر، بار دیگر جایگاه این سوره‌ها را نسبت به آن طبقه‌بندی جدید مشخص می‌کنیم.

این طبقه‌بندی از دو جهت دارای اهمیت است. یکی از جهت چگونگی انتخاب آن و دیگری از این جهت که نتیجه جمع‌بندی تدبر بین سوره‌ای را از آن خواهیم گرفت.

بر اساس مطالعه مستقل ما از هر یک سوره‌ها، احاطه‌ای نسبی حاصل خواهد شد که منجر می‌شود مسیر مشخصی را برای طبقه‌بندی دنبال کنیم. مثلاً اینکه به دنبال یک نوع طبقه‌بندی بر اساس جریان حق و باطل باشیم و یا به دنبال یک طبقه‌بندی بر اساس مؤمنین و مقربین و کافرین باشیم و یا به دنبال یک طبقه‌بندی بر اساس وضعیت مطلوب و نامطلوب در رشد باشیم و یا... همگی مبتنی بر این است که در غرض مشترک بین سوره‌ها به چه نکاتی دست یافته‌ایم.

روش‌های تدبر سوره‌های مکی

روش‌های تدبر در قرآن جلد ششم

(توضیحات کامل)

www.QuranAhlebayt.ir

بعد از انجام این طبقه‌بندی با به دست آوردن نکات حاصله، می‌توانیم از هر یک از سوره‌ها نسبت به آن طبقه‌بندی، یک جمع‌بندی تفصیلی و کاربردی حاصل کنیم و در نهایت بتوانیم غرض بین سوره‌ای را کاربردی‌تر و عمیق‌تر ارائه دهیم.

۱. بدون مطالعه دقیق سوره‌ها توسط خواننده محترم، بهره کافی از مبحث تدبر بین سوره‌ای برای ایشان به وجود نخواهد آمد.

۲. مانند مجله‌های پیشین، قرار گرفتن در مقام تحقیق و انجام مراحل ذکر شده توسط خواننده، شرط همراهی خواننده با مباحث این کتاب است.

عناوین دروس این کتاب عبارتند از:

درس اول: سوره مبارکه یونس

درس دوم: سوره مبارکه هود

درس سوم: سوره مبارکه یوسف

درس چهارم: سوره مبارکه زمر

درس پنجم: سوره مبارکه ابراهیم

درس ششم: سوره مبارکه حجر

درس هفتم: درس جامع بین سوره‌های الر

درس هشتم: سوره مبارکه شعرا

درس نهم: سوره مبارکه نمل

درس دهم: سوره مبارکه قصص

روش‌های تدبر سوره‌های مکی

روش‌های تدبر در قرآن جلد ششم

(توضیحات کامل)

www.QuranAhlebayt.ir

درس یازدهم: درس جامع بین سوره‌های طواسین

درس دوازدهم: سوره مبارکه غافر

درس سیزدهم: سوره مبارکه شوری

درس چهاردهم: سوره مبارکه جاثیه

درس پانزدهم: درس جامع بین سوره‌های حوامیم